

Proiect cofinanțat din FSE prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014 – 2020
Axa prioritară: Administrație publică și sistem judiciar accesibile și transparente
Operațiunea: Creșterea transparenței, eticii și integrității în cadrul autorităților și instituțiilor publice
Titlul proiectului: "Anticorupție, integritatea, promovarea eticii-AIPE", SIPOCA 419
Beneficiar: U.A.T. Municipiul Tecuci

PSIHOLOGIA ACȚIUNILOR ADMINISTRATIVE
DEZBATERE/MASA ROTUNDA NR.3/31.05.2019.

TECUCI 2019

1. Procesul decizional – proces de tip logic, rațional

Prin “decizie” se înțelege hotărârea luată în urma examinării unei probleme, a unei situații.

În sensul cel mai general, decizia reprezintă “încheierea normală a deliberării într-un act

voluntar” sau “o linie de acțiune conștient aleasă dintr-un număr oarecare de posibilități, în scopul de a ajunge la un anumit rezultat”.

În literatura de specialitate întâlnim mai multe definiții ale noțiunii de decizie.

Prin decizie putem înțelege:

- Alegerea unei direcții de acțiune (H. Simion, 1960);
- Alegerea unei strategii de acțiune (Fishburn, 1964); alegerea conducând la un anumit obiectiv (Churchman, 1968);
- Linia de acțiune conștient aleasă, dintr-un număr oarecare de posibilități cu scopul obținerii unor rezultate (I. Căineap 1978);
- Dintr-o multitudine de soluții posibile pentru rezolvarea unei probleme, trebuie aleasă, însușită și aplicată soluția optimă și anume, aceea care prezintă eficiența economică cea mai ridicată (A. Carabulea, 1978);
- Actul deliberat prin care o persoană sau un grup de persoane pune în mișcare un înreg echipament psihic, ori psihosocial, în vederea atingerii unor scopuri, a reorientării unor acțiuni, a punerii în aplicare a unor soluții sau idei (P. Gheorghiu, 1979);
- Elborarea unui număr de strategii alternative și alegerea uneia dintre ele (A. Radulescu, 1983);
- Alegerea unui plan de acțiune (Bonczek, 1984);
- Hotărârea de a opta pentru o anumită alternativă de acțiune din mai multe variante posibile, asociate procesului sau fenomenului considerat (M. Andriașiu, 1986);
- Cunoștințe care indică o angajare într-o anumită direcție de acțiune (Whinston, 1996);
- Formă specifică de angajare a resurselor într-o acțiune (Minzberg, 1996);
- Hotărârea luată ca urmare a examinării unei probleme, situații etc.; soluția adoptată (dintre mai multe posibilități) (DEX, 1998);
- Procesul de alegere a unei căi de acțiune în vederea realizării unor obiective, prin a cărei aplicare se influențează activitatea a cel puțin unei alte persoane decât decidentul (Ovidiu Nicolescu, 1999); afirmație care denotă angajamentul pe o direcție de acțiune (Power, 2000);
- Rezultatul unor activități conștiente de alegere a unei direcții de acțiune (F.G. Filip, 2002);
- Un proces rațional de alegere și aplicare a unei linii de acțiune, pe baza efectuării unei analize a mai multor variante sau soluții posibile (Ion Verzea, 2005);
- Rezultatul procesului prin care se realizează o alegere între două sau mai multe posibilități de acțiune alternative care pot conduce la îndeplinirea aceluiași obiectiv (Marius Constantin Profiroiu, 2009).

Procesul decizional constă în ansamblul fazelor prin intermediul cărora se pregătește, adoptă, aplică și evaluează decizia managerială.

Procesul decizional este un proces prin care un sistem inteligent stabilește oportunitatea și relevanța unei anumite modificări a comportamentului său și elaborează alternative posibile în acest sens, selecționând pe una dintre acestea ca acțiune îndreptată conștient către atingerea scopului propus.

Procesul decizional, specific deciziilor mai complexe implică un consum de timp mai mare, pe parcursul căruia se culege și analizează o anumită cantitate de informații, se stabilesc contacte umane și se consultă mai multe persoane în vederea conturării situației decizionale, putând întâlni însă și decizii simple care presupun perioade de timp foarte scurte.

Elemente componente

Principalele elemente componente implicate în procesul decizional sunt:

- decidentul (individul sau grupul de indivizi care urmează să aleagă varianta optimă, din mai multe variante posibile);
- mulțimea variantelor decizionale (ansamblul tuturor variantelor decizionale, din care poate alege decidentul);
- mulțimea criteriilor decizionale (ansamblul punctelor de vedere aparținând decidentului);
- mediul decizional (reprezintă ansamblul condițiilor interne și externe, care sunt influențate și influențează decizia);
- mulțimea consecințelor (totalitatea rezultatelor potențiale care s-ar obține în urma punerii în practică a deciziei);
- obiectivele decizionale (nivelurile criteriilor decizionale pentru stări ale condițiilor obiective propuse de decident pentru a fi atinse).

Pornind de la ideea că procesul decizional este considerat un proces de tip logic (etapele trebuie să decurgă una din cealaltă), rațional, acesta trebuie să cuprindă următoarele etape:

1. PRIMA ETAPĂ: Inițierea deciziei
2. A DOUA ETAPĂ: definirea obiectivului decizional și a mijloacelor de realizare a acestuia;
3. A TREIA ETAPĂ: documentarea în vederea formulării deciziei;
4. A PATRA ETAPĂ: selectarea și analiza informațiilor culese;
5. ETAPA A CINCEA: conturarea și analiza alternativelor decizionale;
6. ETAPA A ȘASEA: adoptarea deciziei;
7. ETAPA A ȘAPTEA: aplicarea deciziei;
8. ETAPA A OPTA: urmărirea aplicării și respectării deciziei;
9. ETAPA A NOUA: : formularea concluziilor rezultate după aplicarea deciziei.

Decizia publică este o specie a deciziei și reprezintă o alegere conștientă, un act voluntar, urmarea finală a unei deliberări, activități desfășurate de un decident public, având ca obiect de activitate o afacere publică. Pot fi considerate decizii publice, deciziile luate de primar, Președintele Consiliului Județean, ministru, secretar de stat, funcționarii publici, având ca obiect de activitate o afacere publică.

Luarea deciziei reprezintă o etapă crucială în activitatea administrației publice. Ea acționează ca o etapă delicată care ține cont de factorul uman și de complexitatea problemelor. În opinia lui Fortmann, „decizia este deci un act politic necesar și complex, un ideal de atins, o știință și o artă”. Decizia constituie punctul central al tuturor activităților de management dintr-o instituție sau autoritate publică, într-o - cât ea se regăsește în orice funcție a managementului public. Rolul important al deciziei decurge din faptul că integrarea instituției sau autorității publice în sectorul public și în mediul social în general, depinde într-o mare măsură de calitatea acesteia. În același timp, calitatea procesului decizional dintr-o instituție publică influențează reducerea cheltuielilor, buna gestionare a tuturor categoriilor de resurse, creșterea gradului de satisfacere a interesului public.

Decizia publică este mult mai delicată, decât luarea unei decizii private, personale, deoarece decidentul public trebuie să dea socoteală, să explice în fața cetățenilor, a celor administrați sau a electoratului. Dreptul la greșeală îi este rareori recunoscut, el trebuie să dovedească fără încetare o rigoare extremă în maniera sa de a decide. Decizia publică trebuie să fie legală: judecătorul verifică respectarea legalității și poate sancționa abaterile de orice natură comise de către autoritățile publice.

2. Formalizarea deciziilor și a relațiilor de putere

Fie că se ia în considerare producerea legilor sau a actelor juridice adoptate sau emise de autoritățile administrației publice (Hotărâri de Guvern, dispoziții ale primarilor, hotărâri ale consiliilor locale sau județene etc.), fie că se au în vedere dezbaterile și acțiunile prin care un anumit jurist sau specialist în științe administrative valorifică normele juridice în vigoare pentru a rezolva diferite situații cu care se confruntă, respectiv, care se finalizează cu o soluție specifică fiecărui caz în parte, procesul decizional, de alegere, de adoptare în mod voluntar a unei variante din mai multe posibile, se impune, uneori, în mod repetat, ca o etapă indispensabilă în activitatea juridică dar și administrativă.

Astfel, dacă ne raportăm la momentele elaborării și adoptării actelor normative este evident că autoritatea normativă (Parlament, Guvern, Ministru, Primar, Consiliu județean, Consiliu local etc.) este obligată să hotărască, adică să decidă, de regulă prin vot, în mai multe situații cum ar fi: dacă un anumit act normativ trebuie sau nu să intre în vigoare, dacă unul sau altul din articolele aceluia act normativ este sau nu admisibil, dacă aprobă sau nu diferitele amendamente propuse în timpul dezbaterii aceluia act normativ etc.

Prin "decizie", în cadrul capitolului de față înțelegem "procesul de evaluare a mai multor variante, comparându-le una cu alta și alegerea uneia dintre aceste variante" și nu "hotărârea unei instanțe judecătorești, a unui tribunal". Sensul termenului "decizie", se apropie, pe de o parte de cel care este folosit în cercetare inductivă, unde a decide asupra unei ipoteze înseamnă în fond a verifica, într-o manieră specifică, dacă o anumită ipoteză, din mai multe avansate care are sau nu anumite calități, (putere explicativă, grad de probabilitate, etc.), astfel încât, să poată fi acceptată ca explicație eficientă a unui fenomen încă necunoscut.

Sensul care ne interesează, al termenului "decizie", se apropie și de înțelesul pe care îl are acest termen în cercetările sociale și în activitatea socială (activitatea administrativă), și politică în genere, unde a decide înseamnă a alege din două sau mai multe variante și a prefera pe aceea considerată capabilă să ne apropie de atingerea unui anumit deziderat, respectiv de a alege din mai multe proiecte de investiții pe cel care prezintă cea mai bună oportunitate.

Trebuie să precizăm faptul că, luată separat, orice decizie socială, presupune mai multe componente, cum ar fi de exemplu, una, două sau mai multe variante din care un agent trebuie să aleagă (să prefere) una, identificarea acestor componente, descoperirea relațiilor dintre ele, a proprietăților caracteristice acestor relații fiind de competența științei logicii.

Din punct de vedere logic, orice tip de decizie socială, implică în mod necesar cel puțin trei elemente:

- 1) O clasă, ce poate fi notată cu litera V (litera a fost aleasă ca fiind prima literă a cuvântului "variante"), de cel puțin două variante v_1 și respectiv v_2 , din care cei care trebuie să –și exprime opțiunea trebuie să își aleagă una și numai una, ceea ce înseamnă ca aceste variante au statutul de obiect al deciziei;
- 2) O clasă C de agenți (indivizi), care poate fi redată prin șirul a_1, \dots, a_n , unde $n \geq 1$, abilitați să își manifeste opțiunea individuală pentru una sau alta din variantele oferite, ca obiect al deciziei, fiecare dintre aceștia fiind considerat un potențial decident;
- 3) O regulă (normă) a deciziei, ce este fie tacit - acceptată de potențialii decidenți, fie le este impusă acestora prin lege sau printr – un regulament special și conform căreia este obligatoriu să existe un număr minim m , de potențiali decidenți care să fi optat pentru o anumită variantă, astfel încât respectiva variantă să fie considerată o alegere validă a clasei C.